

Voortgangsrapportage bibliotheekvernieuwing

Augustus 2007

Informatie van GS aan de WMC

1. Inleiding

Bibliotheeken moeten veranderen

De maatschappelijke veranderingen zorgen ervoor dat de bibliotheken zich moeten moderniseren, aldus de stuurgroep Meijer in 2000. Daartoe doet deze stuurgroep aanbevelingen voor een ingrijpende organisatieomslag zodat de bibliotheken hun spilfunctie als onafhankelijke en betrouwbare wegwijzer in de informatiemaatschappij kunnen behouden en versterken. De bibliotheek moet iedereen zowel fysiek als digitaal toegang blijven bieden tot kennis, cultuur en educatie. De bibliotheek moet een centraal knooppunt worden met verbindingen naar onderwijs, musea, archieven, boekhandels, theaters en andere voorzieningen. Hierbij is een belangrijk uitgangspunt: de gebruiker centraal.

In 2001 ondertekenen IPO, OC&W en de VNG het Koepelconvenant Herstructurerings Openbaar Bibliotheekwerk om gezamenlijk de modernisering te realiseren. Hierbij krijgen de provincies de regierol over het provinciale vernieuwingsproces.

In provincie Utrecht wordt in 2002 de stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk ingesteld. Eind 2004 verschijnt het eindadvies van deze stuurgroep. Om tot inhoudelijke vernieuwing te komen is herstructurering nodig.

Er wordt gekozen voor een model met zoveel mogelijk kracht en vraagsturing. De 42 bibliotheekorganisaties worden omgevormd tot 7 regiobibliotheken. De Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) krijgen een sturende rol en nemen deel aan de regiegroep. De Provinciale Bibliotheek Centrale Utrecht (PBCU) wordt omgevormd tot dienstverlenende organisatie, BiSC (Bibliotheek Service Centrum).

De herstructurering is als volgt opgebouwd.

Herstructurering als voorwaarde voor inhoudelijke vernieuwing

Vanaf 2002 is gestart met het moderniseringsproces van Utrechtse bibliotheken. In het eindadvies van de stuurgroep Modernisering Utrechts Bibliotheekwerk (eind 2004) en het statenbesluit van eind 2004 wordt het Utrechts model geschetst. Dit model wordt als volgt opgebouwd.

1. Er komen zeven regionale bibliotheken in de provincie Utrecht
2. Deze regionale bibliotheken verenigen zich in een netwerk, te weten de Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB). De SUB wordt vertegenwoordigd door de directeurs van de regiobibliotheken. Het dagelijks bestuur neemt deel aan de provinciale regiegroep bibliotheekvernieuwing.
3. De Provinciale Bibliotheek Centrale Utrecht (PBCU) wordt omgevormd van een aanbod gerichte organisatie tot een dienstverlenende organisatie, tot een Bibliotheek Service Centrum (BISC). De voormalige PBCU ondersteunde de bibliotheken vooral op het gebied van directievoering en werkgeverschap. De BiSC bestaat uit onderdelen van de PBCU en de regiobibliotheken en vervult

[vaste stelseltaken aan de Utrechtse bibliotheken, zoals ICT en transport. De onderlinge relaties en afspraken tussen de verschillende partijen worden verder uitgewerkt.](#)

4. [De inhoudelijke vernieuwing komt tot stand. Dit richt zich op de modernisering en de verbetering van de dienstverlening. Er wordt gewerkt aan diverse vernieuwingsprojecten, zowel provinciebreed als regionaal.](#)

[Voor dit vernieuwing proces heeft de provincie structureel 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld. Daarnaast is er jaarlijks ca. 1 miljoen rijksgeld beschikbaar.](#)

[In het Marsrouteplan 2007 \(bijlage I\) en op de website \[www.provincie-utrecht/bibliotheekvernieuwing.nl\]\(http://www.provincie-utrecht/bibliotheekvernieuwing.nl\) is meer informatie te vinden hierover.](#)

2. Stand van zaken augustus 2007

2.1 Herstructurering: laatste stappen

[Regiovorming bijna rond, nog enkele bibliotheken op zoek naar aansluiting](#)

Per 1 januari 2006 zijn zes van de zeven regiobibliotheken gevormd. Te weten:

- Gemeentebibliotheek Utrecht (stad Utrecht),
- Regionale bibliotheek Angstel, Vecht en Venen (Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen, Loenen en Maarsse),
- Regiobibliotheek het Groene Hart (Montfoort, Oudewater en Woerden),
- Regiobibliotheek Lek en IJssel (Houten, IJsselstein, Lopik en Vianen),
- Regiobibliotheek Zuid Oost Utrecht (Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede),
- Coöperatieve Regiobibliotheek Utrecht Midden (De Bilt, Soest en Bibliotheek Rijnstreek: Zeist en Bunnik),
- Regiobibliotheek Eemland [in oprichting](#) streeft ernaar vóór 1 januari 2008 fuseren. (Amersfoort, Bunschoten, Leusden en Woudenberg).

De bibliotheken Baarn, [Nieuwegein en Veenendaal](#) hebben [nog geen aansluiting gevonden](#) bij een [van de hierboven genoemde regiobibliotheken](#). Dit betekent [dat zij](#) geen gebruik kunnen maken van de provinciale- en rijksmiddelen. [Om de aansluiting van de bibliotheken Baarn, Nieuwegein en Veenendaal te stimuleren, kregen ze een nieuwe mogelijkheid om in aanmerking te komen voor provinciale- en rijksmiddelen. Hiervoor moesten ze vóór 1 maart 2007 een stappenplan indienen om te komen tot een niet-vrijblijvend samenwerkingsverband. Geen van de drie bibliotheken heeft van deze mogelijkheid gebruik van gemaakt. Inmiddels zijn er enkele ontwikkelingen gaande. Baarn is in overleg met regiobibliotheek Eemland i.o. In Nieuwegein en Veenendaal is bestuurlijk nog geen beweging, wel wordt er ten behoeve van de samenwerking op uitvoeringsniveau bilateraal overlegd.](#)

De SUB versterkt en ontwikkelt zich tot stevige partij in het Utrechtse Cultuurnetwerk

Sinds 13 december 2005 is de [Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken \(SUB\)](#) opgericht. [De SUB wordt de leidende organisatie in het bibliotheeknetwerk.](#) De SUB wordt vertegenwoordigd door de bibliotheekdirecteuren. [Het dagelijks bestuur van de SUB vormt samen met de provincie de regiegroep Utrechtse bibliotheekvernieuwing. Binnen de SUB wordt door de regiobibliotheken samengewerkt om collectieve producten en diensten te](#)

[maken](#), te [ontwikkelen](#) en [uitvoeren](#). Hierbij gaat het om collectieve diensten zoals transport en ICT en [inhoudelijke vernieuwing](#). Een andere tijdelijke taak van de SUB is het [meewerken in de opbouw van de provinciale serviceorganisatie \(BiSC\)](#).

De SUB bouwt zichzelf verder op en timmert hard aan de weg om een stevige partij in het bibliotheeknetwerk en het maatschappelijke en culturele veld te worden.

De reorganisatie van de BiSC is in volle gang

[Per 1 mei 2007 heeft de BiSC een nieuwe directeur. Zij volgt een interim-directeur op, die de eerste stappen heeft gezet in de omvorming van de BiSC naar een gezonde dienstverlenende organisatie.](#)

Inmiddels is de nieuw gevormde ICT afdeling gevormd, [bestaande](#) uit mensen van de voormalige [Provinciale Bibliotheek Centrale Utrecht \(PBCU\)](#) en de ICT afdeling van de [Gemeentebibliotheek Utrecht \(GBU\)](#). Op basis van service level agreements worden afspraken met de regiobibliotheken gemaakt over ICT, transport, personeel en financiën. Ook verzorgt de BiSC nog voor [één](#) regio de bibliobus.

[De basis voor de reorganisatie is het in 2005 gezamenlijk ondertekende sociaal plan. Hierin zijn de garanties voor het personeel vastgelegd.](#)

De onderlinge relaties en afspraken tussen de verschillende partijen worden vastgelegd

[De kracht van de vernieuwing is de samenwerking tussen de verschillende actoren. Hierbij is het belangrijk dat deze goed in kaart gebracht worden. In dat kader heeft de SUB een organisatiedocument vastgesteld en wordt aan dit onderdeel aandacht besteed in het Marsrouteplan 2007.](#)

[Momenteel loopt ook een juridisch onderzoek naar onder andere mogelijke knelpunten in relatie tot onder andere het aanbestedingsrecht, die kunnen ontstaan door het nieuwe in te voeren model. In het najaar zal duidelijk worden of hieraan consequenties verbonden moeten worden.](#)

2.2 Inhoudelijke vernieuwing in volle gang

[Uitrol BICAT: een gezamenlijk automatiseringsnetwerk](#)

BICAT is het bibliotheek informatie en catalogussysteem. BICAT dat [eerst onderdeel was van Ureka en nu wordt uitgevoerd door de SUB, levert een belangrijke bijdrage aan de totstandkoming en ontwikkeling van het provinciale bibliotheekwerk. BICAT creëert mogelijkheden op het gebied van centraal collectioneren, een gezamenlijke bibliotheekkaart, leenverkeer tussen bibliotheken enzovoorts.](#) In oktober 2007 is BICAT ingevoerd bij alle aangesloten bibliotheken bij de SUB.

[Bibliotheken als instrument van integraal beleid: Het project Cultuurnetwerk](#)

De Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken dragen gezamenlijk het [project Cultuurnetwerk](#). Dit project [heeft tot doel om culturele informatie toegankelijk te maken voor iedereen. Dit bestaat uit een digitale infrastructuur en mensen die de culturele instellingen bij elkaar brengen en de ontsluiting van informatie ondersteunen en stimuleren. Dit project is mogelijk door de integratie van Ureka \(agenda 2010\), een onderdeel van het actieprogramma cultuurbereik en de bibliotheekvernieuwing.](#)

[Lancering Nationale Bibliotheekpas](#)

Op 25 september 2007 wordt de Nationale Bibliotheekpas gelanceerd. [De eerste pas wordt dan officieel aan de Commissaris van de Koningin overhandigd. De nationale bibliotheekpas biedt alle burgers van de deelnemende gemeenten \(met uitzondering van Baarn, Nieuwegein en Veenendaal\) toegang tot de provinciale collectie. Het wordt dus een stuk eenvoudiger om boeken en ander bibliotheekmateriaal te lenen en in te leveren \(selfservice\). Bovendien](#)

kunnen klanten, zowel vanuit huis als op andere plaatsen, gemakkelijker gebruik maken van de diensten van alle openbare bibliotheken in de provincie.

Provinciaal collectieplan komt goed op gang

[Eind 2007 is het provinciaal collectieplan gereed. Hierin wordt beschreven hoe en waarom bibliotheken op provinciaal niveau samenwerken op het gebied van collectiebeleid. Voor de toekomst betekent dit](#) dat niet meer per bibliotheek gecollecteerd zal worden maar op provinciaal niveau. Dit is een moeilijk proces omdat het collectioneren het hart van het bibliotheekwerk is en men dat niet zo snel prijs wil geven. [Utrecht loopt in dit proces samen met twee andere provincies voorop.](#) In de toekomst is het de bedoeling dat er ook een landelijk collectieplan. De provinciale collectieplannen vormen hiervoor de basis.

Drie (regio)bibliotheken gecertificeerd

Regiobibliotheek Amersfoort, Gemeentebibliotheek Utrecht en Idea Soest [zijn inmiddels gecertificeerd](#). In de regio's Utrecht Midden, Zuid Oost Utrecht en Angstel, Vecht en Venen vindt nu het proces van certificering plaats.

De Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) heeft in 2006 de certificeringsnorm vastgesteld. Certificering is door de bibliotheekbranche benoemd als het mechanisme waarmee openbare bibliotheekorganisaties hun actieve bijdrage aan de ontwikkeling van het bibliotheek (net)werk aantoonbaar kunnen maken. Certificering biedt enerzijds de minimumgarantie voor een constant niveau van producten en dienstverlening naar klanten op het lokale niveau. Anderzijds biedt het minimum aan garanties voor landelijke netwerkqualiteit.

Een diversiteit aan regionale projecten

Hieronder volgt een greep uit de regionale projecten die momenteel via de provincie Utrecht met behulp van rijksmiddelen uitgevoerd worden.

- Analfabetismepreventie: [preventieve inzet van het taalstimuleringsprogramma Boekenpret bij 4-jarigen.](#)
- [Marketing communicatieplan: positionering van de bibliotheek als een levendige en dynamische organisatie met brede culturele en sociale functie.](#)
- Historisch informatiepunt: [in samenwerking met lokale partners worden inwoners gestimuleerd om op interactieve wijze content](#) over de geschiedenis, het karakter en de kenmerken van eigen plaats en streek [te ontwikkelen, te verkrijgen, te verspreiden en te delen.](#)
- Cultuurpunten: [regionale invulling van database de G!ds met cultuurinformatie. Dit project is onderdeel van het provinciebrede project Netwerk Cultuurinformatie Utrecht.](#)
- [Makkelijk lezen plekken en punten: ontwikkelen van een plek en hulpmiddelen om kinderen met leesproblemen tot lezen te stimuleren.](#)
- [Jongeren, informatie & cultuur: jongeren via o.a. cultuurparticipatie informatievaardig maken en het bereik van de bibliotheek onder de jongeren en de samenwerking met het onderwijs stimuleren.](#)
- WMO loket: [regionale invulling van database de G!ds met WMO informatie.](#)
- Actieplan bereik jongeren: [vasthouden van jongeren en het vergroten van het bereik van producten, activiteiten en diensten onder Utrechtse jongeren. Bijvoorbeeld door het opzetten van een klankbordgroep waarin jongeren deelnemen.](#)
- Doorlopende leeslijn: [ontwikkeling van één samenhangende gemeenschappelijke doorlopende leeslijn ter bevordering van het leesplezier en het ontwikkelen en aanleren van leestrادات bij kinderen in de leeftijdsgroep van 0-18 jaar.](#)
- VMBO-impuls G4: [versterking van leesbevorderende en media-educatieve rol in het voortgezet onderwijs, waarbij het VO beter bekend wordt gemaakt met de dienstverlening van bibliotheken.](#)

2.3. Communicatie en samenwerking met rijk en gemeenten intensiveert

Landelijk Procesbureau Bibliotheekvernieuwing stelt laatste jaar nieuwe prioriteiten

Dit is het laatste jaar dat het landelijk procesbureau bibliotheekvernieuwing haar rol [als aanjager](#) vervult. In november zullen de resultaten gemeten worden. In dat kader heeft het landelijk procesbureau haar rol het afgelopen jaar geactiveerd. Zij heeft een aantal nieuwe prioriteiten gesteld die in een verslag zijn vastgesteld en naar GS zijn gestuurd (zie bijlage [II: verslag bilaterale overleg tussen de coördinator van de bibliotheekvernieuwing van de provincie en de procesmanager als vertegenwoordiger van de Stuurgroep Bibliotheken](#)). Aan deze prioriteiten wordt hard gewerkt en de verwachting is dat de beoogde resultaten behaald worden. Drie keer in 2007 worden hierover door het rijk voortgangsgesprekken met de provincies gevoerd.

De drie hoofdprioriteiten zijn: digitale bibliotheek, provinciaal collectieplan, kwaliteit [van dienstverlening](#).

Provincie stimuleert en ondersteunt gemeentelijk opdrachtgeverschap

In het totale proces hebben de gemeenten de rol van opdrachtgever toegewezen gekregen. De provincie heeft in dit kader een aantal bijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten. Hierbij is partnership een belangrijk thema. Ook worden de regiobibliotheken hier nauw bij betrokken. Zij kunnen ook de gemeenten meenemen in de nieuwe kijk op bibliotheken. [In het najaar](#) zal de provincie een ondersteuningsaanbod organiseren om de gemeenten te ondersteunen in de rol van opdrachtgever.

[Vernieuwde website](#) bibliotheekvernieuwing

[Sinds begin 2007 is de vernieuwde uitgebreide website online. Hij is te vinden onder \[www.provincie-utrecht/bibliotheekvernieuwing.nl\]\(http://www.provincie-utrecht/bibliotheekvernieuwing.nl\) of via de homepage van de provincie.](#)

Met opmaak: Lettertype:
Niet Vet